

16 באפריל 2020

לכבוד
חברי הכנסת
הכנסת
שלום רב,

- הנדון: **תיקון חקיקה – שימוש בנתוני תקשורת ע"י המשטרה לאכיפת הוראת בידוד**
- להלן הערות האגודה לזכויות האזרח לתיקון המוצע בחוק נתוני תקשורת שנכלל בתזכיר חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת) (תיקון מס 2) (קבלת נתוני מיקום לצורך פיקוח על קיום הוראת הבידוד), התש"ף-2020.
 - עניינה של הצ"ח בהסדרת סמכות המשטרה לקבל ללא צו שיפוטי נתוני מיקום של אדם החייב בבידוד באופן מדגמי.
 - נאמר מיד כי אנו מתנגדים לחקיקה המוצעת וסבורים שהיא פוגעת באופן קיצוני ולא מידתי בזכויות אדם וכי לא הובהרה נחיצותה.
 - במסגרת המאבק בהתפשטות נגיף הקורונה הוציאה הממשלה את "צו בידוד בית", המורה על בידודם של חולים ושל אלו שבאו עמם במגע (צו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש) (בידוד בית והוראות שונות)(הוראת שעה), התש"ף-2020). בהמשך לכך, הוציאה הממשלה ביום 16.3.2020 תקנות שעת חרום, שמסמיכות את המשטרה לקבל מבעלי רישיון בזק נתוני מיקום באופן מדגמי לצורך פיקוח על קיום חובת הבידוד ולצורך חקירה אפדימיולוגית (תקנות שעת חירום (נתוני מיקום), התש"ף-2020 (להלן: תקנות המשטרה)).
 - בעקבות העתירות שהגישו האגודה, עו"ד שחר בן מאיר וארגון עדאלה הוציא בג"ץ צו ביניים המורה לממשלה שלא לעשות שימוש בתקנות המשטרה. צו הביניים בוטל ביום 24.3.2020 בעקבות הודעת הממשלה על הליכי החקיקה של התיקון שבנדון. כאמור, ההסדר המוצע מסדיר את סמכות המשטרה לקבל ללא צו שיפוטי נתוני מיקום של אדם החייב בבידוד באופן מדגמי.
 - ראש וראשון, בהמשך לטענות שהעלינו בעתירה נגד תקנות המשטרה, אנו מברכים על ההחלטה להסדיר את הסוגיה בחקיקה ראשית. תקנות שעת חרום הן כלי אנטי דמוקרטי, הכרחי בל יגונה ששמור אך ורק למצבים שבהם אין מוצא אחר ואין כל אפשרות לכנס את הכנסת.
 - ועדיין, דומה שאין חולק על כך שתיקון החקיקה המוצע כרוך בפגיעה קשה ומתמשכת בזכות הפרטיות, ואף עלול לפתוח פתח לזליגת המידע ולניצולו לתכליות אחרות. דמוקרטיה נמדדת בדיוק באותם מצבים שבהם הציבור מפוחד, חשוף ופגיע. דווקא ברגעים אלה יש לפעול בשיקול דעת ובקור רוח ולא לנקוט בצעדים קיצוניים, אלא אך ורק ככל שהדבר הכרחי כדי להגן על שלום הציבור ובריאותו.
 - התיקון המוצע יוצר סמכות פיקוח חריגה ביותר שנועדה לאפשר למשטרה לסייע למשרד הבריאות באכיפת הוראות בידוד במטרה לצמצם את התפשטות המחלה. אלא שדווקא בימים

כמו אלה שעוברים עלינו, ימים שמתאפיינים בהתפתחויות מהירות ובלתי צפויות, ראוי לבחון שוב ושוב את הנחות היסוד ואת הנסיבות שברקע ההסדר המוצע.

9. מלכתחילה לא נטען וממילא גם לא הוכח, שקיימת תופעה רחבת היקף של הפרת תנאי הבידוד וכי לא ניתן לפקח על מי שחייבים בבידוד אלא רק באמצעות טכנולוגיות מעקב פולשניות. נחיצותו של ההסדר המוצע הייתה מוטלת בספק כבר בעת שהממשלה קבעה אותו בתקש"ח, וההתפתחויות שחלו מאז רק שחקו עוד יותר את התועלת שהוא עשוי להביא. ניתן היה אולי להבין את הצורך בעת שרוב האוכלוסייה חייה בשגרה ומעטים בלבד היו החולים והחייבים בבידוד. אך עתה רחובות הערים ריקים מאדם, ותקנות שעת חירום חדשות הטילו עוצר כמעט מוחלט בכל רחבי המדינה. מעבר לזאת, התפשטות המחלה, ריבוי המקרים הקשים והאופק המבעית שניבט אלינו ממדינות דוגמת איטליה וספרד – לכל אלה אפקט ממשטר יעיל לא פחות, מסנקציות פליליות ו"ביקורים" של האח הגדול.
10. יתרה מכך – אותם בודדים שמעוניינים להפר את צווי הבידוד יכולים לעשות זאת גם אם החוק יאושר, על ידי יציאה מביתם ללא הטלפון הנייד או אירוח חברים.
11. **מדיווחי המשטרה עולה כי עד עתה נקטה המשטרה בפעולות אכיפה נגד מפירי צו בידוד בכ- 150 מקרים בלבד, שעה שמספר צווי הבידוד חצה את ה-160,000 עד עתה, וכעת יש כ-40,000 אנשים בבידוד ביתי. מדובר במקרים זניחים, שאינם מצדיקים מתן היתר למעקבים המוניים אחרי מיקומם של אזרחי ישראל על ידי המשטרה.**
12. יוער כי בדיווח שעל המשטרה למסור לפי הצעת החוק חסרים פרטים נוספים שיאפשרו ליועמ"ש, לכנסת ולציבור בכללותו ולהעריך את התועלת שיש לחיטוט בנתוני המיקום. לשם קבלת תמונה מהימנה על הדיווח לכלול נתונים על מספר המקרים שבהם התברר, כי נתוני המיקום שנתבקשו או שהתקבלו אינם של אדם החייב בבידוד, ומספר המקרים שבהם נמצאה **"אי התאמה למקום הבידוד"** (סעיף 4א, ס"ק (ו) (ח) ו-(ט) לחוק לאחור התיקון המוצע) אך בסופו של דבר **התברר שאדם שהה בפועל בבידוד הגם במקום אחר מזה שנרשם במשרד הבריאות** (בין שאי התאמה מקורה בטעות של משרד הבריאות ובין אם מקורה בטעות של האדם שחייב בבידוד, שהקפיד על הוראת הבידוד אך במקום אחר).
13. לא למותר לציין, כי מעבר לעקרונות המוסריים שמבססים את זכויות האדם, להגנה עליהן עשויה להיות גם תועלת חברתית שלא תסולא בפז. משטר דמוקרטי שמכבד את הזכות לפרטיות ואת האוטונומיה של היחיד מעודד אחריות אישית ומחזק את אמון הציבור ואלה חשובים במיוחד דווקא בשעת חירום.
14. **על רקע זה האגודה קוראת לחברות וחברי הכנסת להקדים לדיון בפרטי ההסדר המוצע דיון בשאלת נחיצותו, ולדחות את הצעת החוק בכללותה.**

בכבוד רב ובברכה,

גיל גן-מור, עו"ד אבנר פינצ'וק, עו"ד